

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософські проблеми самоорганізації суспільства»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Філософія
Заняття:	
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Кількість кредитів ЄКТС	4 (120 годин)
Мова викладання	Українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/edit.php?id=1791>

Кафедра, що викладає	Філософії і педагогіки
----------------------	------------------------

Викладач:

Захарчук Олексій Феліксович
доцент кафедри філософії і педагогіки,
Кандидат філософських наук, доцент

E-mail: zakharchuk.o.f@nmu.one

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти;

лекції та практичні заняття проводяться відповідно до розкладу.

1. Анотація до курсу

«Філософські проблеми самоорганізації суспільства» - вибіркова дисципліна навчального плану підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Філософія». Пропонований навчальний курс покликаний ознайомити студентів з суспільною сферою буття людини, роблячи наголос на особливостях та значенні соціуму як системи, яка здатна до саморозвитку та саморегулювання. Таким чином, на підставі аналізу саморозвитку суспільства, студенти повинні не тільки усвідомити багатоманітність та складність соціального життя, а і розвинути власні навички системного та проблемного, а отже філософського мислення, яке може бути застосовано для вирішення конкретних соціальних проблем.

2. Мета та завдання курсу

Мета: Оволодіння студентами знаннями про основні засади соціального розвитку та самоорганізації. Формування вмінь їхнього застосування у науково-теоретичній роботі, аналітичній діяльності та суспільно-політичній практиці. Вдосконалення культури самостійного критичного мислення із залученням понятійно-категоріального апарату соціальної філософії та філософії історії.

Завдання:

- Сформувати у студентів уявлення про системні принципи буття та самоорганізації суспільства
- Навчити студентів використовувати філософський підхід до вивчення суспільства з позицій універсалізації проблем які досліджуються
- Сприяти формуванню у студентів вміння застосовувати набуті теоретичні знання з предмету для вирішення практичних завдань, які пов'язані з актуальними процесами у сучасному суспільстві

3. Дисциплінарні результати навчання:

- Орієнтуватись в сучасних здобутках людства в галузі соціальної філософії, філософії історії, науки та культури та вміти їх застосовувати щодо аналізу проблем самоорганізації суспільства
- Розуміти теоретико-методологічні особливості філософських проблем самоорганізації суспільства
- Розробляти та реалізовувати стратегічні плани розвитку певних соціальних інституцій, або суспільства в цілому
- Здійснювати порівняльні дослідження можливих пояснень конкретних соціальних процесів
- Розуміти, визначати та прогнозувати розвиток сучасного українського суспільства

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1 Суспільство як особлива форма існування людини
Генеza суспільства. Різниця між стадним та суспільним способом існування колективів.
Суспільство та культура: особливості взаємодії та взаємозалежності
Проблема співвідношення індивідуального та колективного
Феномен самоорганізації в природних та соціальних системах.
Специфіка філософського та політологічного підходу щодо осягнень суспільно-політичної сфери
2. Дослідження проблеми самоорганізації суспільства в історії філософії
Культурно-цивілізаційні типології суспільств
Проблема єдності та багатоманітності всесвітньої історії.
Людина та історія. Проблема суб'єкта історичного процесу
3. Дослідження проблеми самоорганізації суспільства в соціальній філософії.
Поняття соціального у філософії.
Гуманістична спрямованість соціальної філософії.
Філософський аналіз суспільства. Суспільство як система та життєдіяльність людини.
4. Історія становлення проблеми самоорганізації суспільства
Становлення проблеми самоорганізації суспільства в філософії Давного Сходу
Становлення проблеми самоорганізації суспільства в філософії Античності
Становлення проблеми самоорганізації суспільства в філософії Середньовіччя
Політична та суспільна критика в філософії Відродження
5. Історія становлення проблеми самоорганізації суспільства (продовження)
Становлення проблеми самоорганізації суспільства в філософії Нового часу (17 ст.)
Становлення проблеми самоорганізації суспільства в філософії французького Просвітництва

Становлення проблеми самоорганізації суспільства в німецькій класичній філософії
6. Розвиток концепцій самоорганізації суспільства у некласичній та постнекласичній філософії
Теорія історичного матеріалізму Карла Маркса
Теорія соціального реалізму Еміля Дюркгайма
Теорія соціальних форм Георга Зімеля
Теорія соціальної раціоналізації Макса Вебера
7. Розвиток концепцій самоорганізації суспільства у некласичній та постнекласичній філософії (Продовження)
Теорія соціальних систем Толкота Парсонса
Доктрина масового суспільства в філософії Хосе Ортега-і-Гассета
Критична теорія індустріального суспільства Єріха Фрома
Теорія суспільства споживання Жана Бодрійєра
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
1 Аксіологічні чинники у процесі самоорганізації суспільства
2 Соціальна модернізація
3 Можливості самоорганізації суспільства в умовах демократії. Громадянське суспільство
4 Вплив феномену глобалізації на процеси самоорганізації суспільства
5 Самоорганізація в умовах інформаційного суспільства
6 Процеси та перспективи самоорганізації сучасного українського суспільства

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом. Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс 365

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складає не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
30	70	30	100

<p>Підсумкове оцінювання (якщо студент набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)</p>	<p>Диференційований залік відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань, 1 відкритого запитання. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 4 бали. Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 20 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100</p>
---	--

6.3 Критерії оцінювання теоретичної частини (разом 30 балів).

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, яке містить 3 питання, кожне з яких оцінюється 10 балів

У разі використання технології дистанційної освіти усне опитування за темами контрольної роботи може проводитися усно з використанням інструментів Office 365 та Zoom.

Правильна відповідь **кожного питання** оцінюється 10 балами, а саме:

- **9-10 балів** – відповідь правильна, точна;
- **7-8 балів** – відповідь правильна, складає 80%;
- **5-6 балів** – відповідь не повна, складає 50%;
- **4-2 бали** – відповідь складає 20-40%;
- **1 бал** – відповідь неправильна повністю;
- **0 балів** – відповіді немає.

6.4 Критерії оцінювання практичної частини (разом 70 балів)

Практична робота передбачає виконання індивідуального завдання (1 завдання) та опанування тем практичних занять (6 тем). Правильна відповідь, або виконане індивідуальне завдання оцінюється максимально 10 балів за означеним вище критерієм. В індивідуальній роботі передбачено оцінювання елементів дослідницьких підходів (аналізу, синтезу, логічної аргументації, узагальнення, реферування та анотування першоджерел тощо).

Індивідуальні завдання оцінюються експертно, спираючись на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <http://surl.li/alvis>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація) робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач зобов'язаний у такому випадку видати інше індивідуальне завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Усі письмові запитання до викладача щодо навчальної дисципліни можуть надсилатися на персональну корпоративну електронну пошту, на платформу Teams та на вайбер викладача.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які надано викладачеві для перевірки із порушенням термінів, оцінюються нижчими балами. Перескладання відбувається із дозволу декана у разі поважної причини (наприклад, хвороба).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням, він має право опротестувати виставлену оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти відвідування занять є обов'язковим. Причиною невідвідування занять є хвороба, участь в університетських заходах, навчання за індивідуальним графіком та академічна мобільність, що задокументовано. Про причину відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача особисто або через старосту та самостійно надолужити пропущений матеріал. У разі міжнародної мобільності навчання може відбуватись в он-лайн режимі.

8. Рекомендована література

Основна

1. Іванова, Н. В. Духовно-онтологічні стратегії мислення: соціально-філософський аналіз [Текст] : монографія / Н. В. Іванова ; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. - Луцьк : Вежа-Друк, 2016. - 418 с. - Бібліогр.: с. 390-418.
2. Ожеван М. А. Ното ех machina. Філософські, культурологічні та політичні передумови формування конвергентного суспільства [Текст] : монографія / Микола Ожеван, Дмитро Дубов ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - Київ : НІСД : Фенікс, 2017. - 271 с.
3. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищ. навч. закл. / В.П. Андрущенко, Л.В. губерський, М.І. Михальченко. – Видю 4-те, випр. Та лоп. – К.: юрінком Інтер, 2016. – 552 с.
4. Ямко Н. М. Цивілізація. Дослідження історичного досвіду. (Філософія історії) [Текст] : монографія в 3-х кн. / Ніна Миколаївна Ямко ; [ред.: Ю. Я. Вовк]. - Тернопіль : СтереoАрт, 2017. - 683 с.

Додаткова

1. Айтov С. Ш. Сучасна філософія історії: історично-антропологічний горизонт [Текст] : [монографія] / Спартак Шалвович Айтov ; Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. - Дніпро : Ліра, 2018. – 364 с.
2. Воронкова В. Г. Філософія: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2004. — 464 с.
3. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. — 2-ге вид. — К.: Знання, 2005. — 580 с.
4. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті: Моногр. — К.: Генеза, 2004. — 208 с.
5. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд: Пер. з англ. — К.: К.І.С., 2004. — 220 с.
6. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. — Дрогобич: Відродження, 2004. — 488 с.
7. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. — К.: Абрис, 2002. — 742 с.

8. П'янзін С. Д. Основи соціальної філософії: навч. посіб. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю. А., 2014. – 152 с.